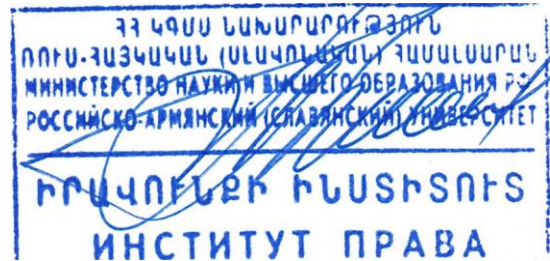

ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՄ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Հաստատում եմ՝

Իրավունքի Ինստիտուտի տնօրեն

Մ.Ա.Քալաշյան.

«04» հուլիս 2025 թ.

Ինստիտուտ՝ Իրավունքի

**Ամբիոն՝ քրեական իրավունքի և քրեական
դատավարության**

Հեղինակ՝ ի.գ.դ., պրոֆեսոր, Երեւյան Ա. Վ.

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

**Դասընթաց՝ Մարդու իրավունքների եվրոպական
ստանդարտները քրեական դատավարությունում**

Մագիստրոսական կրթական ծրագիր՝ 042101.04.7

քրեական իրավունք և դատավարություն

Դասիչ մասնագիտություն՝ 042101.00.7

. Անտազիա

1.1. Դասընթացի բովանդակության համառոտ նկարագրություն

«Քրեական գործընթացում մարդու իրավունքների եվրոպական չափանիշներ» առարկայի ուսումնասիրությունը նպաստում է Եվրոպայի խորհրդի իրավական չափանիշների բնույթի, դրանց ինստիտուցիոնալ հիմքերի, Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի հիմնական դրույթների և դրանց կիրառման վերաբերյալ հիմնարար պատկերացումների ձևավորմանը: Դասընթացի հիմնական ուսումնասիրման օբյեկտներն են՝ Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիան, Եվրոպայի խորհրդի անդամ պետությունների միջազգային պայմանագրային պարտավորությունները սահմանող իրավական նորմերը, ինչպես նաև Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի որոշումներն ու վճիռները:

Դասընթացում բացահայտվում են եվրոպական չափանիշների հասկացությունը, Եվրոպայի խորհրդի և դրա մարմինների գործունեության ընդհանուր բնութագիրը, Կոնվենցիայի հիմնական դրույթները, ինչպես նաև Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի գործունեության կարգը որպես եվրոպական իրավունքի սուբյեկտ: Քննարկվում են նաև մեղադրյալի հիմնական իրավունքներն ու երաշխիքները:

Դասընթացի նպատակն է ցույց տալ Եվրոպայի խորհրդի իրավական չափանիշների կարևոր դերն ու կիրառման առանձնահատկությունները քրեական գործընթացում: Առանձնահատուկ ուշադրություն է դարձվում արդարադատության արդյունավետության եվրոպական չափանիշների վերլուծությանը և Եվրոպայի խորհրդի նախարարների կոմիտեի առաջարկություններին՝ քրեական արդարադատության պարզեցման վերաբերյալ:

Հաշվի առնելով, որ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանում քննվում են Հայաստանից ներկայացված բազմաթիվ գործեր, կարևոր է եվրոպական չափանիշների արդյունավետ կիրառումը որպես ազգային օրենսդրության զարգացման և կատարելագործման ուղենիշ: Մարդու իրավունքների միջազգային չափանիշները հանդիսանում են ժամանակակից իրավական համակարգի անբաժանելի մասը, ուստի դրանց էության, հատկանիշների, ազգային քրեական դատավարական օրենսդրության մեջ ներդրման խնդիրների և կիրառման մեխանիզմների համակողմանի վերլուծությունը ունի կարևոր տեսական և գործնական նշանակություն:

Կապը այլ առարկաների հետ

Դասընթացը սերտորեն կապված է «Իրավագիտություն» մասնագիտության մի շարք առարկաների հետ՝ «Քրեական դատավարություն», «ՀՀ քրեական դատավարություն», «Պատժի նշանակման տեսության և պրակտիկայի խնդիրներ», «Քրեական դատավարության ապացույցների տեսություն», «Տուժողի իրավունքները

քրեական դատավարությունում», «Քրեական դատավարության ոլորտում միջազգային համագործակցություն» և այլն:

1.2. Ծանրաբեռնվածություն և վերահսկման ձև

Դասընթացի ընդհանուր ծանրաբեռնվածությունը կազմում է 144 ժամ, 4 կրեդիտ: Վերջնական վերահսկման ձևը՝ քննություն:

1.3. Առարկայի փոխկապակցվածությունը այլ առարկաների հետ

Քրեական գործընթացում մարդու իրավունքների եվրոպական չափանիշները, որոնք ամրագրված են Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայում, անմիջական ազդեցություն ունեն քրեական դատավարական իրավունքի վրա՝ ապահովելով այնպիսի սկզբունքներ, ինչպիսիք են անմեղության կանխավարկածը և արդար դատաքննության իրավունքը: Դրանք սերտորեն կապված են սահմանադրական իրավունքի հետ, քանի որ ազգային սահմանադրությունները մարդու իրավունքները ամրագրում են միջազգային նորմերի հիման վրա:

Քրեական իրավունքը պետք է համապատասխանի համաչափության և մարդասիրության սկզբունքներին: Միջազգային իրավունքը ապահովում է վերահսկողության մեխանիզմներ, ներառյալ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի պարտադիր որոշումները: Բացի այդ, վարչական և քրեակատարողական իրավունքը պետք է ապահովեն կասկածյալների, մեղադրյալների և դատապարտյալների նկատմամբ վերաբերմունքի համապատասխանությունը միջազգային չափանիշներին:

Կումպետենցիայի կոդ	Կումպետենցիայի անվանում	Ինդիկատորի կոդ	Ինդիկատորի նկարագրություն
YK-2	Կարող է կառավարել նախագիծը դրա կյանքի ցիկլի բոլոր փուլերում	YK-2.3	Տիրապետում է նախագծի կոնցեպցիայի մշակման, իրականացման ռազմավարության ձևավորման, նպատակների, խնդիրների և ակնկալվող արդյունքների սահմանման, ինչպես նաև

Կումպետենցիայի կոդ	Կումպետենցիայի անվանում	Ինդիկատորի կոդ	Ինդիկատորի նկարագրություն
YK-4	Կարող է կիրառել ժամանակակից հաղորդակցական տեխնոլոգիաներ՝ այդ թվում օտար լեզուներով, ակադեմիական և մասնագիտական փոխգործակցության համար	YK-4.1	արդյունքների ներկայացման հմտություններին Գիտի մասնագիտական և ակադեմիական հաղորդակցության հիմնական մոդելներն ու տեխնոլոգիաները
		YK-4.3	Տիրապետում է ժամանակակից հաղորդակցական տեխնոլոգիաների ինտեգրված կիրառման հմտություններին մասնագիտական և ակադեմիական հաղորդակցություն կազմակերպելիս
		YK-5.1	Գիտի անգլոսաքսոնական, ռոմանոգերմանական և մահմեդական իրավական համակարգերի հիմնարար արժեքները
YK-5	Կարող է վերլուծել և հաշվի առնել մշակութային բազմազանությունը միջմշակութային փոխգործակցության ընթացքում	YK-5.2	Կարող է բացահայտել ազգային և օտարերկրյա քրեական իրավունքի փոխազդեցության խնդիրները և մշակել դրանց զարգացման ուղղություններ
		YK-5.3	Տիրապետում է տարբեր մշակույթների

Կոմպլեքսային կոդ	Կոմպլեքսային անվանում	Ինդիկատորի կոդ	Ինդիկատորի նկարագրություն
ՍԿ-3	Կարող է վերլուծել իրավահարաբերությունները և ճիշտ իրավական որակավորում տալ	ՍԿ-3.1	<p>ներկայացուցիչների հետ մասնագիտական գործունեություն իրականացնելու հմտություններին</p> <p>Կարող է կատարել իրավական իրավիճակների վերլուծություն քրեական դատավարության ոլորտում</p>
		ՍԿ-3.2	<p>Կարող է ճիշտ մեկնաբանել փաստերը և իրավահարաբերությունները</p>
		ՍԿ-3.3	<p>Գիտի քրեական դատավարական իրավունքի նորմերի կիրառման առանձնահատկությունները</p>
		ՍԿ-3.4	<p>Կարող է վերլուծել իրավակիրառական պրակտիկան</p>
ՍԿ-5	Կարող է վերլուծել քրեական և քրեակատարողական իրավահարաբերությունները	ՍԿ-5.1	<p>Կատարում է իրավական վերլուծություն քրեական իրավունքի ոլորտում</p>
		ՍԿ-5.2	<p>Մեկնաբանում է իրավական փաստերը</p> <p>Գիտի քրեական և քրեակատարողական</p>
		ՍԿ-5.3	<p>նորմերի կիրառման առանձնահատկությունները</p>

2. Ուսումնական ծրագիր

2.1. Դասընթացի նպատակն ու խնդիրները

Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել Եվրոպայի խորհրդի իրավական չափանիշների դերը և կիրառման առանձնահատկությունները քրեական գործընթացում:

Խնդիրներն են՝

- եվրոպական չափանիշների համակարգի համալիր ուսումնասիրություն և համակարգում,
- Եվրոպայի խորհրդի անդամ պետությունների միջազգային պարտավորությունները սահմանող նորմերի և Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի պրակտիկայի վերլուծություն,
- եվրոպական չափանիշների կիրառման առանձնահատկությունների բացահայտում:

Ուսումնական աշխատանքի տեսակներ	Ընդամենը (ժամ)	Բաշխում ըստ կիսամյակների
Ընդհանուր ծանրաբեռնվածություն	144	5-րդ կիսամյակ՝ 144
Աուդիտոր պարապմունքներ	32	32
Դասախոսություններ	16	16
Գործնական պարապմունքներ	16	16
Ինքնուրույն աշխատանք	112	112
Վերջնական ստուգում	Քննություն	Քննություն

	Ընդամենը ժամ	Դասախոսություն	Գործնական	Ինքնուրույն աշխատանք
Բաժիններ և թեմաներ				
Մոդուլ 1				
Ներածություն				
Բաժին 1	25	2	2	20
Բաժին 2	24	2	2	20

Ուսումնական աշխատանքի տեսակներ		Ընդամենը (ժամ)		Բաշխում ըստ կիսամյակների
Բաժին 3	24	3	3	18
Բաժին 4	24	3	3	18
Բաժին 5	24	3	3	18
Բաժին 6	24	3	3	18
Ընդամենը	144	16	16	112

2.2.1. Մեմինարների և գործնական պարապմունքների համառոտ բովանդակություն

Դասերը անցկացվում են ինտերակտիվ ձևով՝ ուսանողների ակտիվ մասնակցությամբ քննարկումներին, ինչը նպաստում է վերլուծական մտածողության զարգացմանը: Բացի ավանդական հարցումներից, կիրառվում են նաև խնդիրների ձևակերպման, քննարկման նպատակների սահմանման և վերլուծության մեթոդներ:

Մեմինարները ներառում են թե՛ տեսական հարցերի քննարկում, թե՛ գործնական խնդիրների լուծում, ինչը նպաստում է գիտելիքների խորացմանը և կիրառման հմտությունների զարգացմանը:

2.3.4. Նյութատեխնիկական ապահովում

Դասընթացի իրականացման համար օգտագործվում է համալսարանի նյութատեխնիկական բազան՝ լսարաններ, տեխնիկական միջոցներ, ինտերնետ հասանելիություն, էլեկտրոնային գրադարանային համակարգեր, ինչպես նաև «Քրեագիտության ուսումնական լաբորատորիա» և «Դատարանի ուսումնական դահլիճ»:

5. Մեթոդական բաժին

5.1. Դասավանդման մեթոդիկա

Ուսուցման գործընթացը իրականացվում է դասախոսությունների և սեմինարների միջոցով: Կարևոր դեր ունի ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքը, որը ներառում է առարկայի համակարգված ուսումնասիրություն, գիտելիքների խորացում և նոր գիտելիքների ինքնուրույն ձեռքբերում:

Դասընթացի հաջող յուրացման համար ուսանողները պետք է մասնակցեն դասերին և ուսումնասիրեն առաջարկվող գրականությունը:

Գնահատման ձևեր	Ընթացիկ վերահսկում	Միջանկյալ վերահսկում	Վերջնական գնահատում
Կոնտրոլ աշխատանք	0.5		
Հարցում	1		
Այլ ձևեր			
Ընթացիկ գնահատականների կշիռ	0.5		
Միջանկյալ վերահսկման կշիռ	1		
Վերջնական գնահատման կշիռ	0.5		
Քննություն	0.5		

Մակարդակ Գնահատական Միավորներ (10-բալանոց)

Անթույլատրելի	Անբավարար	0–39
Շեմային	Բավարար	40–63
Բազային	Լավ	63–87
Բարձր	Գերազանց	88–100